

tionis, et forma ut parte determinante, quae cum materia informata corpus physicum constituit.

b) *Effectus est a causa distinctus*, quia tum materia tum forma realiter, licet inadaequate, a toto distinguitur, sicut anima et corpus ab homine toto realiter, licet inadaequate, differunt; et potest esse *haec materia sine hac forma et vice versa*, sicut marmor potest esse sine forma imperatoris et corpus sine anima.)

IV. *Existentia causae materialis et formalis.*

1. Nemo negat, corpora e. g. lapides, ligna etc. diversas posse recipere formas accidentales, e. g. statuae, instrumenta, supellectile, domus etc.; quin etiam anima diversis afficitur habitibus et passionibus, quae novum modum existendi accidentalem ei conferunt. *Atqui* in his mutationibus materia secunda sive anima permanet eadem, recipit tamen aliam determinationem accidentalem, quae est forma accidentalis. *Ergo* existunt in rebus naturalibus causae materiales et formales, saltem *accidentales*.

2. Quaeritur, num existant etiam materia *prima* et forma *substantialis* in sensu scholasticorum. (Ex tempore Platonis et Aristotelis res naturales et praesertim corpora organica composita esse ex materia prima et forma substantiali, erat sententia communissima. Ex scholasticis forte solus Scotus, quamvis sententiam communem in hac quaestione sequeretur, corpus non compositum ex materia et forma *non repugnare* docuit.) Suarez testatur: „Est hoc dogma ita receptum in philosophia, ut sine magna ignorantia id negari non possit; estque ita consentaneum veritati fidei christianae, ut eius certitudo non parum inde augeatur.“¹⁾ Neque sententia scholasticorum experimentis certis scientiae naturalis repugnare videtur. — Sed de hac quaestione vide, quae in cosmologia de corporum constitutione dicentur.

Liber tertius: De perfectione entis.

Caput I: De perfectione in genere.

1. *Notio: Perfectum* dicitur, cui nihil deest eorum, quae ei debent inesse, ut sit ens completum. Potest autem ens aliquod considerari vel secundum totam suam realitatem vel secundum partes, et sic distinguitur perfectum *totale* et *partiale*.

¹⁾ Cfr. Suarez, Disp. metaphys. 15. n. 5.

(2. *Divisio: Perfectum totale*, quod secundum totam suam realitatem est completum, potest esse:

A *Ratione subiecti*: a) *absolute* perfectum, quod omnes habet perfectiones, neque plus habere potest, unde non admittit gradus; opponitur ei totum *negative* imperfectum, quod caret ulteriore perfectione non debita, sicut omne ens finitum.

b) *Relative* perfectum, quod certum gradum perfectionis in se continet; admittit igitur gradus tum *extensive*, quoad alias rerum species, tum *intensive*, quoad alia individua vel quoad se ipsum alio tempore. Opponitur ei *privative* imperfectum, quod caret aliqua perfectione debita.

B. *Ratione status sive naturae*: a) perfectum totale secundum *esse* vel *essentiale* vel *integrale*; opponitur ei imperfectio *privativa*, quia, quae rem secundum *esse* deficiunt, ei debentur, e. g. anima sine corpore; corpus sine aliquo membro.

b) Secundum statum *accidentalem*, qui rei non semper debetur; unde opposita imperfectio potest esse *negativa*, sicut ignorantia in infante; et *privativa*, sicut ignorantia in discipulo.

c) Secundum *finem*, si res omnia habet, quae ad finem eam disponunt; opposita imperfectio potest esse tum *negativa*, si perfectio deficiens ratione finis non est necessaria, sicut paupertas in homine quoad vitam aeternam; tum *privativa*, si perfectio deficiens est necessaria ad finem, sicut defectus virtutis in homine.

3. *Perfectio partialis*, quae rem secundum suam partem perficit, dicitur a) *simplex*, si „ipsa est melior quam non ipsa“, ut S. Anselmus exponit, i. e. si nullam per se includit imperfectionem ac proinde nullam ex subiecto excludit aliam perfectionem, e. g. esse, vita, intelligere, velle etc.; et vocatur *simpliciter simplex*, si etiam modus, quo illa perfectio habetur, est perfectus, sicut vivere, intelligere, velle, esse in Deo.

b) *Mixta* vocatur perfectio, quae „non est melior ipsa quam non ipsa“ (Anselmus), i. e. quae aliquam imperfectionem in se includit sive negativam e. g. corpus, sive privativam e. g. actus poenitentiae; et sic etiam perfectiones simplices, quae in nobis sunt, si *modus* earum imperfectus consideratur, possunt vocari perfectiones mixtae.

4. *Modus*: Perfectio et totalis et partialis potest in aliqua re inesse:

a) *Formaliter*, si inest secundum rationem specificam, e. g. esse creatum in rebus finitis.

b) *Virtualiter*, si inest secundum virtutem, e. g. esse creatum in divina omnipotentia.

c) *Eminenter*, si inest in subiecto modo perfectiore, e. g. esse in Deo modo imparticipato.)